

Ar žvalga

DĖL TRIESTO SUSITARTA

New Yorkas, XI. 19. Vakar 4 užs. reik. ministrai priėjo vieningos nuomonės Triesto klausimu. Molotovas sutiko, kad Triesto gubernatorius būtų atsakingas už vidaus tvarką ir saugumą, o taip pat ir už užsienio politiką. Gubernatorius skiria ir atleidžia policijos vadą, kuris savo ruožtu skiria ir atleidžia policijos bei saugumo valdininkus.

GRAIKAI PROTESTUOJA

Londonas, XI. 18. Graikijos vyriausybė įteikė britų ir amerikiečių ambasadoriams Atėnuose notas. Jose reikiama protestas, kad graikų ginkluotas gaujas remia šiauriniai Graikijos kaimynai. Panašias notas Graikijos vyriausybė įteiks JTO plenumui ir Saugumo Tarybai.

Londonas, XI. 18. Vakarų Makedonijoje sukilėliai užėmė 10 kaimų iš jų mobilizavo 1000 jaunų vyrų. Jų jėgos siekia apie 1.500 vyrų.

Pietų Makedonijoje sukilėliai pagrobė didelį UNRRA sandėlį.

Prie Atėnų buvo rastas slaptas ginklų sandėlis, kuriame buvo atrasta 200 kulkošvaizdžių su amunicija.

APSAUSTIES STOVIS TEHERANE

Roma, XI. 18. Transpress telegr. agentūra praneša, kad vakar Teherane paskelbtas apsausties stovis. Manoma, kad apsausties stovis įvedamas ryšy su besiantinančiais Persijos parlamento rinkimais.

Maskva, XI. 18. Pravdos korespondentas praneša iš Teherano, kad kai kurie tenykdčiai kariniai sluoksniai, kurie palaiko ryšius su svetimom valstybėm, atlieka pasirošimus militarinei provokacinei akcijai prieš Azerbeidžaną. Ryšy su tuo vyriausybės organai areštuoja kairiųjų demokratų partijos Tudeh narius.

DP BUS GLOBOJAMI

New Yorkas, XI. 20. Vakar įvyko karštos diskusijos social, kult. ir humanitarinių reikalų komisijoje. Sovietų atstovas padarė pasiūlymą priimti nutarimą, kad tiems asmenims, kurie nenori grįžti į savo tėvynę, būtų nutraukta tarptautinė globa ir tokį straipsnį išmesti iš DP statuto. Tą pasiūlymą parėmė Lenkija ir Baltgudijos TSR.

Britų atstovas griežtai priešinosi tam pasiūlymui pareikšdamas, kad daug yra tėvynių, kurios neturi nacionalinių vyriausybių, o yra valdomos vienos valstybės primestų vyriausybių, nes politinės ribos smarkiai pasistūmėjo. Dėl tų priežasčių tūkstančiai asmenų neteko savo tėvynių ir jie negali dabartinėse sąlygose į jas grįžti.

Nr. 75

ANTRADIENIS, 1946 M. LAPKRIČIO 19 D.

II metai

NELAIKU IŠKELTAS KLAUSIMAS

UŽSIMASKAVĘ KOMUNISTAI

Londonas, XI. 19. Vakar britų parlamente įvyko diskusijos dėl 58 atstovų-darbiečių pasirašytos britų vyriausybės užsienio politikos kontrolės.

Diskusijas pradėjo pirmas pasirašęs atstovas Crosman. Jis pareiškė, kad dabar pasaulis yra pasidalinęs į du blokus: komunistinį ir antikomunistinį, demokratinį, kuris yra lygiai taip pavojingas tautų gyvenimui, kaip ir komunistinis. Britų politika turėjusi tikslą padalinti pasaulį į du blokus, skirtingus savo ideologija. Tačiau darbiečių vyriausybė užuot pasidarė kapitalistinės Amerikos pasekėja, turi sukurti geresnę sistemą, kaip kapitalizmas ir komunizmas. Britų politika neturi pasijungti jokiam blokui, o privalo turėti nepriklausomą politiką. Toliau jis pabrėžė, kad vyriausybė turi duoti aiškiai suprasti, kad ji nestos į karą prieš TSRS. Gale Crosman reikalavo, kad vyriausybė atsakyti į šiuos klausimus: 1) ar vyriausybė yra pasirošiusi anglų-amerikiečių sąjungai, kurią pasiūlė Churchillis, 2) ar vyriausybė suvienodino britų ginklus ir karą medžiagą su amerikiečių ir ar gaus iš amerikiečių ginklų ir karo medžiagos tiekimus, 3) ar dabar vyksta anglų-amerikiečių vyriausių štabų pasitarimai.

Konservatorių partijos atstovas pareiškė, kad šis klausimas yra iškeltas pačiu nelaiku. Mes balsuosime už Beviną užsienio politiką, nes ji yra britų imperijos užsienio politika. Šios politikos kritikus jis pavadino užsimaskavusiais komunistais. Jis pareikalavo patiekti balsavimui pasitikėjimą vyriausybe. Darbietis Silverman, vienas iš pasirašusių rezoliuciją pareiškė, kad pasirašiusieji neturėjo tikslą pastatyti pasitikėjimo klausimą. Jis pridūrė, kad pasirašiusieji neieis išprovokuoti ir nebalsuos.

Atsakydamas vyriausybės vardu min. prim. Attlee pareiškė, kad tas klausimas iškeltas netinkamu laiku ir nežinant visų faktų. Mes nekuriame blokų, o remiamės tiksliai JTO ir visa mūsų politika remiasi JTO. Toliau Attlee pa-

reiškė: Mūsų politika remiasi geografija, o jos negali pakeisti net parlamento rinkimai. Jei bus pastatytas pasitikėjimo vyriausybe klausimas balsavimui, jis prašė pareikšti pasitikėjimą vyriausybės politika.

Po to Crosman norėjo atsiminti savo pasiūlymą, bet gaus balsai iš vietų šaukė: Ne! ne!

Tada buvo pastatytas balsavimui pasitikėjimas vyriausybe. 353 balsais buvo išreikštas pasitikėjimas. Prieš ne balsavo niekas. Tuo būdu buvo patvirtinta vyriausybės užsienio politika.

RINKIMAI RUMUNIJOS

Londonas, XI. 19. Šiandien Rumunijoje vyksta parlamento rinkimai, kuriuose dalyvaus 6 vyriausybės ir 4 opozicijos partijos. Bus renkama 414 atstovų.

JAV NEIŠMAITINS VISO PASAULIO

New Yorkas, XI. 18. Šiandieninis The New York Times rašo, kad JAV nėra linkusios toliau tiekti pašalpas UNRRA'į. JAV negali būti atsakingos už pasaulio badavimą ir vien savo resursais negali jo išmaitinti. Tačiau JAV neturi akmeninę širdį ir neatsisakys gelbėti žmones nuo bado, kiek ji pajėgs. Ir savo pagalbą negali ji reguliuoti pagal šelpiamų kraštų politinius įsitikinimus. Pavyzdžiui, Jugoslavijai ji negali nutraukti maisto tiekimo vien dėl to, kad Jugoslavija yra valdoma diktatūrinio režimo ir kad jos vyriausybė laikosi arogantiškai su JAV. Dėl to juk negali mirti badu Jugoslavijos valkal, moterys ir kiti gyventojai, kurie neturi jokios įtakos į vyriausybės laikyseną. Tačiau JAV pareikalauja, kad joms būtų suteikta visiška jos tiekiamo maisto kontrolė, nes nori, kad jų maistas pasiektų tiksliai tuos, kam jis yra skirtas ir kad jis nebūtų panaudojamas kitiems tikslams.

ANGLIJA NENUSIGINKLUOS

Londonas, XI. 18. Lordas Alexanderis, kuris po kelių dienų taps Anglijos gynybos ministru, mokslininkų draugijos suvažiavime pasakė kalbą.

IGYVENDINAMA KARO PRIEVOLĖ

Londonas, XI. 19. Britų parlamentas vakar 320 balsais prieš 50 priėmė karo prievolės įvedimo D. Britanijoje taktos metu įstatymą.

Išdo ministras Dalton pareiškė, kad nėra saugi tarptautinė padėtis ir D. Britanija dėl to turi būti gerai apsiginklavusi.

NESUSITARĖ

Londonas, XI. 18. The Observer Varšuvos korespondento žiniomis, Lenkijos komunistams nepavyko susitarti su socialdemokratais. Susitarti nepavyko dėl nuomonių skirtumų pasidalinti vietas būsimajame Lenkijos parlamente ir išeiti į rinkimus bendru sąrašu. Tačiau derybos dar nenutrūko.

Jis pareiškė, kad visos JTO priklausančios valstybės turi savo karines pajėgas. Anglija savo karines pajėgas ir jų techninę persvarą laikys ir toliau tokia laipsnyje, kokio iš jos reikalauja jos pasiimtas karinis atsakingumas ir įsipareigojimai. Tačiau ji jas atiduos, kai reikės, JTO Saugumo Tarybos dispozicijai. Anglija negali nusiginkluoti ir atsilikti nuo kitų kraštų, kol visos pasaulio valstybės nesusitars tarpusavyje ginčus spręsti Tarptautiniam Tribunalui.

New Yorkas, XI. 18. Ateinantį trečiadienį 4 didžiųjų valstybių užsienio reik. ministrai pradės paruošiamuosius pasitarimus Vokietijos klausimais. Juose dalyvaus gausūs ekspertai. Šių pasitarimų duomenys bus pagrindas būsimiems pasitarimams, kurie įvyks Europoje. Šie pasitarimai vyks drauge su derybomis dėl taikos sutarčių su 5 buv. priešo kraštais.

NESUSITARĖ DĖL VETO

New Yorkas, XI. 19. Vakar tris valandas posėdžiavę penkių didžiųjų valstybių, nuolatinio Saugumo Tarybos narių atstovai nepriėjo jokio susitarimo dėl veto teisės apribojimo.

NIŪRU LIETUVOS PADANGĖJE

Svetima spauda vis dažniau prabyla apie kraštus už geležinės uždangos. Jos skelbi duomenys čia patiekiami apie Lietuvos gyvenimą, buvusį pereitą vasarą ir rudenį.

PARTIZANINĖS KOVOS

Stalinas įsakė užgniaužti Lietuvoje tautinį sąjūdį, o iš ūkininkų išreikalauti pyliavas.

Lietuvių tautos pasipriešinimui palaužti LTSR vidaus reikalų ministeris gen. maj. Bartasiūnas ir saugumo ministeris Efimovas balandžio mėn. pareikalavo iš Maskvos atsiųsti vadinamus M.V.D. (Ministerstvo vnutrennich del) dalinius. Gegužės mėn. į Lietuvą atvyko 10.000 rusų. Birželio 1 d. 4000 karių 4 dienas darė partizanų medžioklę Kauno, Prienų, Marijampolės apskrityse. Kautynės įvyko 8 vietovėse. Rusai neteko 120 vyrų, partizanų žuvo 23.

Birželio 28 d. prasidėjo antroji ekspedicija, užtrukusi iki liepos 16 dienos. Ji įvyko vidurio, rytų ir šiaurės Lietuvoje, 12 apskričių. Joje dalyvavo 14.000 rusų, kurių žuvo ne mažiau kaip 4000. Partizanai neteko 200. Kai kurios jų apygardos smarkiai nukentėjo.

Rugpiučio 14–16 d. 6000 enkavedistų siautė Suvalkijoje, kurioje jų krito 560, o lietuvių 39. Kautynių metu neretai atvejais nukentėjo ūkininkai, nes jų 48 žuvo, o 7 sodybos sudegintos.

Partizanai neretai provokuoja šnipai, persirengę amerikiečių, britų ir net švedų uniformomis.

Rudenį partizanų persekiojimas liovėsi dėl ilgų nakty.

Pyliavų reiklavimas vykdomas griežtomis priemonėmis. Sunkiausia jas atiduoti vidutiniams ūkiams. Pyliavų neatidavus ar mokesčių nesumokėjus, ūkininkai sulaikomi. Už pyliavas suimtųjų ir išvežtųjų prievartos darbams yra ne mažiau kaip 2400 asmenų.

LIETUVIŲ TAUTOS PRIEVARTAVIMAS.

Sovietuose dar ruošiasi, o Lietuvoje jau darytas valymas komunistų partijoje ir administracijose. Vilniuje liepos mėn. įvykusiame partijos suvažiavime Sniečkus ir Gedvila aštriai puolė „sabotažininkus“, kurie rėmė partizanų. Kauno vykdomajame Komite vėliau įvykdytas griežtas „valymas“. Atleisti aukšti pareigūnai — pirmininkas Krastinš (Lietuvos latvis, senas komunistas), gen. sekretorius Grigalavičius ir eilė pareigūnų, kurie tuojau padėti kalėjimui.

Kauno universitete atliktas valymas ir atleista 20 profesorų narių. Už „istorijos faktų klaidojimą“ atleisti istorikai — A. Janulaitis, S. Jonynas. Prof.

Jurgučiu, ilgai sėdėjusiam Stutthofe, atimta teisė skaityti paskaitas. Kauno universitetas suskirstytas į institutus. Kompartijos pirmininkas Ščerbakovas, faktiškas krašto diktatorius, Vilniaus universiteto pertvarkimą atidėjo vieneriems metams. Jo pastangos universitetus tvarkyti primena vokiečių okupacijos metu Stegmano darytas.

Visi profesoriai turi išeiti marksizmo kursą. Paskaitos turi būti „papuoštos“, žinomomis citatomis, kurias išgirdę studentai turi atsistoti ir ploti. Radijo aparatai atimami. Uždrausta spausdinti vertimus iš anglų, prancūzų ar skandinavų kalbų. Radiofonams uždrausta transliuoti vakarų Europos kompozitorių kūrinius.

„Literatūros naujienos“ aštriai puola kultūrininkus ir menininkus, pakaltinant juos reakciniu galvojimu. Tokie straipsniai rašymu pasižymi Cvirka, Churginas, kurie gauna pasakiškus honorarus.

„Lietuvių Žodis“ Nr. 5 rašo, jog Lebenstedte „Concordia“ stovykloje lankęsis UNRRA dir. plk. Woods pareiškė, kad „šiomis dienomis mes išgirsia didelę naujieną. Greitu laiku susitiksia 3-jų didžiųjų valstybių vadovai, kurie mūsų likimą išsprės mūsų naudai, ir mes galėsia grįžti ir laisva ir nepriklausoma tėvyne. O jei tai neįvyktų, būsią atidarytos kitų valstybių sienos“.

„Vienybė“ Nr. 37: „Lietuviai tremtiniai, gyvenantieji Vokietijoje, Austrijoje, Lenkijoje, Italijoje, Prancūzijoje ir Belgijoje, entuziastiškai priima Care siuntinius, kuriuos jų draugai ir giminės siunčia jiems iš Amerikos. Užsakymai, gauti Amerikoje, tuojau siunčiami oro paštu Care atstovui tam tikroje vietoje, ir siuntiniai iš arčiausio sandėlio įteikiama kur reikia. Care atsargos Europoje svarbiausioms lietuvių kolonijoms yra — 100.000 siuntinių sandėliuose Vokietijoje, 47.000 siuntinių Austrijoje, 60.000 siuntinių Lenkijoje, 55.000 siuntinių Italijoje. Care siuntinys svarus 49 svarus ir turi 29 svarus balansuoto maisto iš 40.000 kalorijų“.

„Tremtinių Žinios“ Nr. 13—14: „Kaprano projektas pastatyti kalnuose netoli Zell am See didelę hidroelektrinę stotį suteiktų darbo visiems Austrijos DP, bet tai labai sunkus darbas: reikia iškasti didelį tunelį, nemažam šaltyje kalnuose.“

Ji duos elektros energijos visai Austrijai, bet jos statyba užtruks septynerius metus. Darbo sąlygos iš pradžių ten buvo tokios blogos, kad visi DP grįžo. Dabar gi statybos darbus prižiūri kariuomenė...“

LIETUVIŲ TAUTOS NAIKINIMAS.

Per antrąjį bolševikmetį žuvo 9000 partizanų, išvežta į Aziją apie 100.000 lietuvių.

Suėmimai nuolatinis reiškinys. Kalėjimai prikimšti. Vien Vilniuje kalinama apie 12.000 lietuvių. Šiais metais kiekvieną mėnesį išvežama apie po 2.500. Daugiausia kaliniių išvežama iš Vilniaus — Lukiškių ir Bernardinų kalėjimų.

Suimtieji kalėjime laikomi ne ilgiau kaip 6 mėnesius. Vyrų siunčiami į Vorkutą, šiaurės taigų pragarą, kuriame negalima išverti ilgiau kaip trejus metus. Moterys ir seniai patenka Kazachstanan.

Vorkutoje yra žymus skaičius lietuvių. Ten anglų kasyklas ruošiant ir geležinkelį tiesiant į Sverdlovską, esantį užuralyje, sušalo 250.000 žmonių. Blogas maistas, vandens norma 1,5 litro parai, nežmoniškos higienos ir darbo sąlygos numarina apie trečdalį inbuvių.

Jurgis Agaras

SPAUDOS AKTUALIJOS

„Tiesa“ Nr. 215: „Paskutinėmis dienomis Vilniaus knygynuose gauta iš Maskvos daug mokslinių, grožinės literatūros ir politinių knygų: Lenino „Apie komunistinį internacionalą“, J. V. Stalino „Apie komjaunimo uždavinius“, V. V. Lenino ir J. Stalino „Apie socialistinę valstybę ir tarybinę demokratiją“, „Bendrosios chemijos kursas“, „Analitinė geometrija“, „Skysčių kinetinė teorija“, „Fizikos mokslų naujienos“.

„Laisvė“ Nr. 10 apie bombinį atentatą prieš sovietų karininkus Blombergą DP stovykloje duoda papildomų žinių: „... keista, beveik niekas nematė, iš kur galėjo būti mesta granata. Tačiau netoliese gyvenęs vienas užsienio žurnalistas matė visą įvykį ir reporterio akylumu sekė ir tiksliai užfiksavo savo užrašų knygutėje visą incidento eiga. Jis pastebėjo, kad, rusams važiuojant mašina, prasišėrė jos durelės ir kažkas buvo išmesta. Po to pasigirdo sprogimas. Apie tai tuoj buvo pranešta anglų saugumui. Anglai tokiose pat aplinkybėse darė bandymus su petardom, ir buvo gauti beveik tie patys daviniai.“

REIKŠMINGI SENATORIAUS BREWSDER PAREIŠKIMAI

„Naujiehos“ 252 nr. Senatorius Brewsder, respublikonas iš Maine valstybės, kalbėdamas šeimyninėse Balso su ruošose vaišėse spalio 19 d. tarp kitko pažymėjo, jog jam ypatingai malonu prisidėti prie milijono lietuvių, trokštančių pagelbėti savo tautiečiams tremtiniais, pagėguose nuo sovietų teroro. Sa-

RINKIMAI LENKIJOJ

Varšuva, XI. 18. Vakar Varšuvos radijas paskelbė, kad Lenkijos parlamento rinkimai įvyks 1947 m. sausio mėn. 19 d.

RUMUNIJOS OPOZICIJA PROTESTUOJA

Londonas, XI. 18. Rumunijos opozicijos partijos įteikė protesto raštus JAV, D. Britanijos ir TSRS vyriausybėms. Juose griežtai protestuojama prieš Rumunijos opozicijos teisių paneigimą ir pareiškiamas, kad jau dabar parlamento rinkimų sąrašai yra suklastoti ir pusė rinkimų iš viso nėra įtraukti į sąrašus. Rinkimų laisvė yra sukompromituota. Jei rinkimai įvyks taip, kaip jie dabar yra ruošiami, bus tikrai rinkimų parodija.

Toliau protetse tvirtinama, kad didesnė Rumunijos gyventojų dalis yra nusistačiusi prieš dabartinį diktatūrinį režimą. Gale reikalaujama, kad būtų padaryta tarptautinė intervencija Rumunijos parlamento rinkimų laisvei garantuoti ir opozicijos teisėms apsaugoti.

TERORAS PALESTINOJ

Londonas, XI. 18. Teroristų organizacijos Irgun Zvai Leumi padėtos minos susprogdino netoli Tel Avivo traukinį. Žuvo 5 arabai ir 2 anglų kareiviai. Ta organizacija išlipino atsišaukimus, kuriuose kviečia žydus ir arabus nesinaudoti traukinių susisiekimu, nes ji plačiu mastu juos minuoja.

Vakar taip pat išlėkė ir ora ant minos užvažiavęs britų karinis sunkvežimis. Žuvo du britų kariai.

vo kalboje senatorius Brewsder pabrėžė, kad jis, grįžęs JAV kongresan, pareikalaus:

1) nuimti nukentėjusiems lietuviams Europoje taip vadinamą „skryningą“, 2) panaikinti cenzūrą ir leisti lietuviams laisvai susirašinėti savo gimtąja kalba, 3) nekanikinti žmonių nereikalingomis kratomis, 4) palengvinti restrikcijas, varžančias lietuvių tremtinių įvažiavimą į JAV.

Senatorius Brewsder taip pat pareiškė remias respublikonų nacionalinio komiteto pirmininko Carroll Reece pareiškimą nepriklausomos Lietuvos atstatymo reikalui. Respublikonų partijos nusistatymas toks:

1) Lietuvai turi būti grąžinta laisvė ir nepriklausomybė, 2) Sovietų kariuomenė ir policija turi pasitraukti iš Lietuvos, 3) Lietuvoje turi būti sudarytos sąlygos tremtiniais be baimės ir pavojiaus grįžti į savo namus ir 4) lietuviams turi būti sudarytos sąlygos laisvais rinkimais išsirinkti savo valdžią.

BALTIJOS VALSTYBĖS

BRAZILIJOS LAIKRAŠTIS APIE PABALTIJO VALSTYBES

Vietos brazilų laikraštis „Folka Paulista“ savo š. m. rugpjūčio mėn. laidoj idėję straipsnį užvardintą „Baltijos valstybės, kuriame tarpe kitko rašoma: „Europa nebus laisva ir demokratinė, kol Baltijos Valstybės bus paverptos. Estija, Latvija ir Lietuva tapo kovos lauku ne tik ginkluotų, bet ir ideologinių jėgų.

Šių mažų Baltijos valstybių likimas įgijo visiškai neproporcingą reikšmę, savo geografiniam ir ekonominiam svoriui. Jos pasidarė pagrindinių idėjų ginčų lauku, kurių sprendimo rezultatas gali sukelti kitus daug reikšmingesnius konfliktus ne tik Europoje, bet bendrai pasaulyje.

Nė viena pasauliniam saugumui organizacija, nė vienas mechanizmas perspėjantis būsimas agresijas, nė vienas taikos patvarkymas negalės išlaikyti pastovios taikos, jei bus laikomasi „status quo post bellum“ paliekant padarytas ir dar daromas neteises, kad įgyvendinti Trijų dominavimą pasaulyje.

Jei Sao Francisco konferencija, panašiai, kaip Maskvos, Tegerano, Jaltos ir Cairo davė sutikimo ženklą (faits accomplis), pritariant vienpusiškai rusų imperializmo akcijai Baltijos valstybėse, Balkanuose ir Lenkijoje, tai toks reikalų tvarkymas, bus žingsnis ne prie pastovios taikos, bet prie Pasaulinio karo Nr. 3.

Jei mūsų patyrimai tarpe I ir II Pasaulinio karo mus nieko neįmokė, tai reiškia, kad teisėtumas tarpe tautų priėmė ypatingą pavidalą (formą).

Vadinamoji realistinė mokykla mano, kad taika gali būti užtikrinta tik didžiųjų valstybių galybe ir jų tarpusavio sąjunga mažųjų ir silpnųjų tautų sąskaiton.

Be to, einant esama teorija, mažųjų tautų interesai privalo tarnauti didžiųjų valstybių interesams, kaip dalis pasaulinio taikos plano.

Prisilaikant šio falsifikuoto realizmo, Europa liko padalinta į įtakos sritis, kuriose amžinas politinių jėgų jungtas tęsis be pasikeitimo.

Tuo būdu, Estija, Latvija ir Lietuva buvo įjungtos Sovietų Sąjungon, o Lenkija, Čekoslovakija ir visi Balkanai atiduoti, be jokio atsižvelgimo į šių plotų 120-ties milijonų gyventojų norą, rusų įtakai ir jų saugumo sistemai.

Priverstinis Baltijos Tautų incorporavimas į Sovietų Sąjungą reiškia jų pavergimą, o pačios Baltijos jūros, kuri sudaro trumpiausią kelią tarp Šiaurės ir Rytų Europos su Vakarais, perdavimą arbitrarinei vienos potencijos kontrolei.

Tuo būdu, kiekvienam turi būti aišku, kad svarstant ateities politinę-ekonominę pasaulio sistemą, apeiti Baltijos valstybių problemą negalima.

Brazilijos lietuviai prašo Brazilijos užs. reik. ministerį užtarti Lietuvą.

Brazilijos lietuvių organizacijų atstovai įteikė Brazilijos užsienio reikalų ministeriui pareiškimą, kurio pabaigoje rašoma: „Žinodami Jūsų Ekscelencijos palankumą mūsų šaliai ir tautai, kuri teikėtės parodyti, nepripažindamas mūsų tėvynės okupacijos, kreipiamės prie Jūsų Ekscelencijos su prašymu būsimoj Tautos konferencijoje, kuri arti-

miausiu laiku turi įvykti, užtarti Lietuvą, kad būtų sustabdytas lietuvių tautos naikinimas, pašalintas veikiantis teroras ir sustabdytas lietuvių deportavimas į Sovietų Sąjungos Sibiro dykumas sunkiems darbams. Vardan teisybės prašome Jūsų Ekscelencijos padėti lietuvių tautai atstatyti savo nepriklausomybę, kaip laisvai ir savarankiai tautai, Atlanto Čarterio dėsniais, nes priešingu atveju kol viešpataus vergovė ir naikinimas žmonių ir ištisų tautų, tol pastovi taika neįmanoma!

NAUJAS LĖKTUVAS

Paryžius, XI. 18. Paryžiuje vykstančioje aeronautikos parodoje yra išstatytas britų lėktuvas. Šis lėktuvas, kuris bus keleivinis, turės šešis reakcinius motorus, paims iš karto 100 keleivių ir skris po 900 kilom. į valandą.

TSRS POLITIKOS KONTRASTAI

Londonas, XI. 18. Šiandien Manchester Guardian deda straipsnį apie Sovietų S-gos užsienio ir vidaus politikos kontrastus. Sovietų vidaus ūkis yra sugriautas, rašoma straipsnyje, gyventojai nusi-vylę pažadais apie aukštesnį gyvenimo lygį. Karo padaryti nuostoliai karštingiškais pas-tangomis išlyginami, o dezor-ganizuotas ūkis stengiamasi sutvarkyti dirbtinėmis prie-monėmis. Duonos normavi-mas ne tikrai nepanaikinas, bet tos normos dar sumažina-mos ir duonos kaina pakelia-ma, kad žmogus būtų privers-tas daugiau dirbti. Visa sovie-tų sistema krašto viduje per šį karą susvyravo ir susilpnė-jo. Valstybiniuose ūkiuose at-sirado privati nuosavybė, ku-rią dabar rauja su šaknimis. Dabar steigama koperacinė sistema yra naujas sovietų eksperimentinio ūkio bandy-mas, nes karas į krašto gilū-mą atnešė naujus vėjus iš Vakarų.

Tačiau sovietų politika už-sieniuose yra agresyvi, nepasi-ruošusi jokiam bendradarbia-vimui ir sukalbamumui. Ji vykdo nuolatinis puolimus ir visą pasaulį laiko įtempime. Sovietai nori savo vidaus sun-kumus perversti į agresiją su užsieniais.

Tos pat priežastys verčia so-vietus milžiniškas armijas lai-kyti už savo krašto ribų.

VILNIAUS LENKAI I ŠTETINĄ

Štettino burmistras Zarem-ba, kaip praneša Šveicaru laikraščiai, spaudos atstovams pareiškė, kad Lenkija Štetiną padarysianti grynai lenkų uostamiesčiu. Prieš karą Šte-tine gyveno apie 225.000 gy-ventojų, bemaž vieni vokie-čiai skaičius tame mieste su-mažėjo iki 6000 ir tie patys tik laikinai čia palikti. Lenkų

esa jau 100.000, didžia dalimi iš Vilniaus. Jie čia atkelti po to, kai Vilnius tapo Tarybų Lietuvos sostine. Rusai dar laiko užėmę apie pusę uosto, bet lenkai tikisi, kad 1947 metų pavasarį visas uostas bus lenkų žinioje. Mieste gali-ma visko gauti, tik gyventojai turi mažą pinigų. Naujai at-keltieji lenkai čia dar nesi-jaucia visai tvirtai. Daugelis jų bijosi sulaukti tokių per-mainų, kurių pasėkoje jiems vėl gali tekti iš to miesto iš-sikraustyti, tuo labiau, kad Lenkijos sienos dar nėra tvir-tai nustatytos.

Associated Press žiniomis iš Maskvos, Sovietai Kalinin-grade (buv. Karaliaučiuje) ap-gyvendinę jau netoli 500.000 žmonių, daugiausia atgabentų iš rytu (Prieš karą Kara-liaučius turėjo 316.000 gyven-tojų).

Pagal tuos pačius šaltinius Sovietai Rytprūsioje jau įsteigė 50 sovchozų iš 280.000 ha, be to, apie 100 kolchozų. Kolchozininkai atkelti iš kitų Tarybų Sąjungos respublikų. Rytprūsio kolonizacija vyksta plačiu mastu.

Bet kaip lenkai Štetine ir kitose užimtose srityse, taip rusai Rytprūsioje nesijaučia tvirtai įsikurdinė, nes netiki to įkurdinimo pastovumu.

eksp.

JAV PROJEKTUOJA DP PERKELTI I ALIASKĄ

„The Stars and Stripes“ Nr. 310, lapkričio 8 d., rašo: Kaip vakar patirta, Amerikos vyriausybės įstaigos svarsto pro-jektą įvežti į Aliaską apie 100.000 dabar Vokietijoje, ame-rikičių zonoje gyvenančių lie-tuvių, latvių ir estų. Šio pro-jekto svarstymas yra paren-giamojų stadijoje ir bet kokių konkrečių žvgyių be kelių mė-nesių negalima laukti, jei iš viso tai bus vykdoma.

PRANEŠIMAS LITUANISTAMS

Tremties gyvenimas neigiai-mai veikia mūsų gimtąją kal-bą ir jos nykimą pastebime savo spaudoje ir privačiame gyvenime. Todėl keletas bu-vusių Kalbos Draugijos narių, dalyvaujant ir buvusioms tos draugijos pirmininkui, š. m. lapkričio 3 d. Rebendorfe (prie Eichstaetto) nutarė sudaryti organizuotą kalbos veiklą ir tam reikalui atgaivinti buvu-siąją Kalbos Draugiją, kurią dabar teks, greičiausiai, pava-dinti Lietuvių Kalbos Draugi-ja. Pirmieji žingsniai yra nu-matyti tokie:

1) suregistruoti buvusius Kalbos Draugijos narius ir kitus lituanistus, kurie gali būti naudingi būsimosios drau-gijos veiklai (naujųjų narių priėmimo klausimas bus spren-džiamas pagal draugijos įsta-tus);

2) sukviesti tų numatytųjų asmenų steigiamąjį suvažiavi-mą.

Suvažiavimo vieta ir laikas bus paskelbti vėliau. Tad ma-loniai prašome visus buvusius KD narius ir tuos lituanistus, kurie norėtų ir galėtų akty-viai prisidėti prie LKD veiklos, pranešti LKD Organizaci-nei Komisijai (13a Eichstaett, Bay., DP Camp Rebendorf): var-dą, pavardę ir adresą.

Laikraščių Redakcijos, ku-rios negaus šio pranešimo, prašomos jį persispausdinti iš pirmiausia gautojo kito lai-kraščio.

LKD Organizacinė Komisija

Rebendorfas-Eichstaettas, 1946. XI. 11

TRUMPAI IŠ VISUR

— Frankfurte paskelbta, kad 23.852 vokiečiai pranešė ame-rikiškių karinės valdžios įstai-goms turį prigrobto turto. Tuo-se pranešimuose prirašyta įvai-riausių daiktų, pradedant senais batais ir baigiant radijo siųstu-vais. Tie pranešimai apie tu-rimą įgytą už Vokietijos ribų po 1939 metų turta turėjo bū-ti padaryti amerikiečių ka-rinės valdžios įsakymu.

— Anglijos maitinimo mini-sterijos sandėliuose Newcastle sprogė 33 tūkstančiai dėžučių kondensuoto pieno, kuris buvo įsandėliuotas prieš dvejus me-tus. Sprogimas įvyko dėl pie-no užrūgimo.

— Lenkai, pasirodo, turi karalių. Tai Anglijoje gyve-nas Jo Karališkoji Didenybė Vladislavas V-asis, Vengrijos ir Lenkijos karalius. Be to, jis dar turi kunigaikščio Po-tockio pavardę. Jo „Dideny-bė“ tapo žinomas po to, kai anglų teismas patraukė jį at-sakomybėn už „neteisėtą“ ka-rališkosios karūnos nešiojimą gatvėje.

KRONIKA

LIETUVIŠKOS DAINOS PLOKŠTELĖSE GAUSEJA

Stuttgartas. Paskutiniu metu vis dažniau mūsų chorai ir ansambliai vokiškųjų radiofonų pakviečiami įdainuoti į plokšteles lietuviškas dainas. Jau ne kartą iš šių plokštelių per radiją girdėjome Čiurlionis, „Sietyno“, Wiesbaden Tautinio Ansamblio ir kitų chorų dainas, o pereitą savaitę Stuttgarto radiofone svečias buvo Scheinfeldo Meno Kolektyvas, kuris, vedamas muz. Br. Budriūno, taip pat įdainavo į plokšteles keletą lietuviškųjų dainų. Tai rodo, kad mūsų dainos čia įgauna vis didesnį populiarumą.

MUENCHENO LIETUVIŲ NAUJENOS

Muenchenas. Neseniai pabaltiečiai iš Lohengrino stovyklos, kurioje jie išgyveno metus ir tris mėnesius, buvo perkelti į buv. SS kareivines Freimane. Lietuvių dabar šioje stovykloje esama 1.160, kitų tautybių: ukrainiečių 2.742, be pilietybės 1.525, latvių 975, lenkų 450, estų 187, jugoslavų 104 ir žydų 13.

Lapkričio 15 d. Muencheno lietuvių informacinis biuletenis „Aidų Dienos Informacija“ šventė vienerių metų sukaktį.

Muenchenas. Lapkričio 6 d. Švabingeno ligoninėje po sunkios ir ilgos ligos mirė, sulaukęs 50 m. amžiaus, lietuvis Juozas Janickas. Velionis, dalyvaudamas gausiam tautiečių būriui, palaidotas Muencheno Nordfriedhofo kapinėse lapkričio 9 d. Laidotuvių apeigas atliko ir atsisveikinimo kalbą pasakė kun. Petraitis.

DU KONCERTAI NUERTINGENE

Nuertingenas. Liet. Raudonojo Kryžiaus Nuertingeno skyrius lapkričio 16 d. suruošė pianistės Galinos Leonienės fortepiono rečitalį. Pianistė su dideliu meistriskumu ir įsijautimu paskambino Beethoveno, Chopeno, Bacho, Liszto, Čiurlionis ir kitų kompozitorių kūrinių.

Lapkričio 17 d. koncertą suruošė Nuertingeno Gallestinųjų Seserų Mokykla. Programą išpildė Kauno Didžiojo Teatro koncertmeisteris St. Kalvaitis, Insbrucko operos solistas P. Rūtenis, smuikininkai Alg. Kačanauskas ir J. Jančys, Vilniaus miesto teatro aktorius A. Skėma ir „Sietyno“ kamerinis kvintetas. Solistas P. Rūtenis, padainavęs St. Kalvaičio, F. Schuberto kompozicijų ir pora arijų iš žinomųjų operų, susilaukė didelio klausytojų pritarimo. Aktorius A. Skėma jausmingai padeklamavo K. Bradūno „Tremtinio sapną“, S. Nykos

Niliūno „Rugsėjo naktį“ ir Nelės Mazalaitės „Pasaką apie Nežinomąjį Kareivį.“ Bendrai, abu koncertai buvo malonus pragiedrulis nuertingeniečių gyvenime.

KULTŪRINIAI PASIRODY- MAI SCHEINFELDE

Scheinfeldas. Lapkričio 10 d. Scheinfeldo stovyklą aplankė Hanau meno ansamblis „Dainava“. Programoje dalyvavo mišrusis ir vyrų chorai, vedami muz. Br. Jonušo, solistas V. Adamkevičius, tautinių šokių grupė, vad. J. Zygo. Ansamblis scheinfeldiečiams suteikė keletą malonių valandų.

Lapkričio 11 d. netikėtai Scheinfeldą aplankė poetai rašytojai — Stasys Santvaras, Antanas Gustaitis, Pulgis Andriusis ir Bernardas Bradžionis. Svečiai paskaitė nuotainių prozų ir poezijos kūrinių. (li)

IŠGARSINO LIETUVIŲ STUDENTŲ GERUMĄ

Insbruckas. Plačiai Austrijoje žinomas kalbėtojas Suso Braun savo radijo transliuotose pamoklose keliais atvejais minėjo lietuvių studentų Insbrucke vardą, juos ypač pagirdamas už jų galtingumą ir nuoširdumą. Šie studentai, patys gyvendami beveik pusbadžiu, neperseniai surinko 1.000 šilingų Grinso kaimo nelaimingiems pabėgėliams austrams sušelpiti. Šiaip lietuvių tremtinių, ypač studentų padėtis Austrijoje yra labai sunki. Nežiūrint gražaus lietuvių laikymosi, austrai lietuvius ir visus kitus užsieniečius, smarkiai spaudžia.

WUERZBURGO NAUJENOS

WUERZBURGO INŽINIERIŲ VEIKLA

Wuerzburgas. Liet. Inžinierių Draugijos Wuerzburgo skyriaus iniciatyva stovykloje įsteigtas Suaugusių Svetimo Institutas, kurio tikslas per vienerių mokslo metų periodą (6 mėn.) duoti galimybę lietuviams išmokyti pasirinktą amatą. Teoretinis kursas vyks vakarais, o praktikos darbai bus atliekami įvairiose stovykloje esančiose dirbtuvėse. Prie instituto veiks šių specialybių kursai: auto-mechanikos, elektromonterų, medžio apdirbimo, statybinio dažymo — dekoravimo, tekstilės, siuvimo ir kirpimo (moterims). Instituto steigimo iniciatorių yra dipl. inž. K. Krulikas ir inž. Lazauskas.

— Gruodžio 1 d. įvyks Liet. Inžinierių Dr.-jos skyriaus metinių minėjimas. Ta proga vakare bus surengtas koncertas.

— Dipl. inž. E. Martinavičius rengia spaudai „Elektrotechnikos vadovo“ antrąją laidą.

— Dipl. inž. K. Krulikas rengia spaudai matematikos,

SPALIO REVOLIUCIJOS SUKAKTIS LIETUVOJE

Lapkričio 7 d. Vilniaus radijo pranešėjai dirbo išsijuose, net balsą prarėdami. Labiau siai prakaituota, transliuojant „didįjį“ paradą iš Lukiškio, dabartinės Tarybų aikštės. Eišenos truko keleta valandų. Paradą stebėjo ministeriai ir partijos šulai. Kiekviena prošios svitos tribūna praeinanti kolona šaukė „valio“ (Rygoj šūkauta „ura“). Visai negarsiai šūkaudama praėjo Vilniaus universiteto profesūra, vėliau kiek padėti pagerino studentai. Vilniaus filharmonija, kurios moterys dėvėjo tautiškais drabužiais, gatvės šoko ir dainavo lietuviškai. „O štai Vilniaus valst. dramos teatras su iškeltom raudonom vėliavom, o paskui juos jų bičiuliai — Vilniaus rusų dramos teatras“, — šūkauja pranešėjas Miliušis. Paskutinieji praeina Mokslo Akademija, kurios nariai, atrodo, kaip ir universiteto profesūra, dar neįgudusi tarybiškai šūkauti. Eisenoj atstovauti ir valstiečiai. Buvo pranešta, jog prariedėjo ūkininko vežimas, prikrautas „geriausiu javu“ „Tėvynės fondui“... Valiavimai buvo nustelbiami orkestrų garsų, kurie be sovietinių pūtė ir lietuviškų maršų, tarp jų ir „Ei, pasauli, mes be Vilniaus nenurimsim“. Per visą dieną radijas tekalbėjo vien apie Staliną ir jo revoliuciją. Pranešėjams į talką buvo iškviešti dramos aktoriai; su griausmingu patosu skaitė Jokna, Kernagis, Rudzinskas, Blynaitė ir kiti.

Spalio revoliucijos metinių proga prabilo ir draugas Pa-

leckis su savo straipsniu „Spalio revoliucija ir lietuvių tauta“. Paleckis iš paskutiniųjų stengėsi įrodyti, jog Lietuva tikrai nepriklausoma tik dabar, nušvitus Stalino saulei. Labai apgailestavo, kad 1917 metais lietuviškieji buržuai eksploatatoriai, dabar jau į istorijos šiukšlyną išmesti, poniškųjų lenkų, baltagvardiečių ir kitų padedami, sunaikino pradėjusią klestėti tarybinę Lietuvos respubliką. O per 20 metų Lietuvą valdė „pasiturinčios klasės atstovų saujelė“, o pati Lietuva tapusi didžiųjų kapitalistų žaisleliu. Anglija iš josios buvo padariusi kiaulidę, o Švedija viliojusi degtukais ir pan. Rūšiai kalbėta apie 1926 metų perversmą. O gi 1940 metais liaudies vyriausybė ir laisvai išrinktas liaudies seimas Lietuvai suteikė tikrąją nepriklausomybę, kuri tapusi visos liaudies nuosavybe. Baigiant Paleckis atgiedojo giesmelę apie laimingą tarybinį gyvenimą, ypač ragindamas dirbti išganingam penkmečio planui. („Laisvėn“)

REDAKCIJOS PRANEŠIMAS

Dėl tremtinių spaudos pertrūkimo „Apžvalga“, kaip ir eilė kitų lietuviškų laikraščių, kol leidimo klausimas bus galutinai išaiškintas, priversta yra sustoti.

„ATŽALYNO“ PRANEŠIMAS

Baigiamas spausdinti siėninis ir kiėnininis 1947 m. lietuvių, tremtinių kalendorius. Abiejų leidinių meninę dalį tvarko ir prižiūri dail. J. Firinauskas.

Gerb. Spaudos Platintojai, gavę minėtų leidinių pavyzdžius, maloniai prašomi nedelsiant pranešti leidyklon apytikrą užsakomų egzempliorių skaičių.

„ATŽALYNAS“

(14 a) Weillheim-Teck, Postf. 1

SLAVŲ KONGRESAS

Maskva, XI. 18. Atėinantį mėnesį Belgrade įvyks visų slavų valstybių kongresas, kuriame dalyvaus tų valstybių žymiausi vyrai.

APŽVALGA

Lithuanian Newspaper. Permitted by UNRRA Team. Išėina 3 kartus per savaitę: antradieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais. Leidžia ir redaguoja Redakcinė Kolegija. Ats. red. Alb. Valentinas. — Prenumerata 1 mėn. RM. 6,—; atskiras numeris 50 Pf. Redakcija ir administracija: (14 a) Nuertingen, Katharinenstr. 31/1. — Ein. s-ta: Apžvalga Giro-Konto Nr. 2255 in Sparkasse Kirchheim/Teck (14 a). Spaudžia: A. Gottliebs & J. Osswalds Buchdruck., Kirchheim/Teck.